

بسمه تعالی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی اصفهان

درخواست پیشنهاد انجام پژوهشی REQUEST FOR PROPOSAL (RFP)

۱- نام کمیسیون یا کمیته درخواست کننده طرح پژوهشی: کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست

۲- عنوان پیشنهادی طرح: شناسایی، گردآوری، ترجمه و مدون سازی قوانین استانداردهای اتحادیه اروپا و طریقه اجرای آن، برای زنجیره تامین محصولات غذایی مزیت دار تولیدی استان اصفهان جهت توسعه بازارهای صادراتی با تمرکز بر فرآورده های لبنی، محصولات دام و طیور، عسل و فرآورده های آن (فاز اول)

۳- بیان مسئله:

در سالهای اخیر با کاهش شدید قیمت نفت و بالطبع کاهش درآمدهای نفتی کشور، رفع موانع صادرات محصولات غیر نفتی از اولویت های بخش دولتی و بخش خصوصی می باشد. تاثیر افزایش صادرات در بخش های مختلف اقتصادی کشور از جمله بر سطح درآمد و اشتغالزایی و ... برای همگان واضح است. از طرف دیگر برنامه ششم توسعه آخرین فرصت برای تامین و تحقق اهداف و سیاست های پیش بینی شده در سند چشم انداز ۱۴۰۴ است که مطابق این قانون برنامه ششم توسعه دستیابی به رقم ۱۱۲۷۳۹ میلیون دلار صادرات غیر نفتی با رشد ۲۱/۷ درصد الزامی می باشد. با توجه به آمارهای رسمی کشور، محصولات زیر گروه کشاورزی و دامی با رقم قابل توجه صادراتی در سال ۹۵ و ۹۶ از پتانسیل کافی برای ورود به بازار های جهانی برخوردار هستند ولی وجود بعضی مشکلات عرصه رقابت این محصولات را با نمونه های خارجی تنگ کرده است.

استان اصفهان با داشتن حدود ۱۸۵۰ واحد مرغداری گوشتی به ظرفیت بیش از ۳۶ میلیون قطعه و تولید سالیانه بیش از ۱۷۰ هزار تن گوشت مرغ رتبه نخست کشوری را در تعداد واحدهای مرغداری گوشتی و رتبه دوم تولید گوشت مرغ را دارا بوده، همچنین با دارا بودن تعداد ۱۰۰ واحد پرورش بوقلمون گوشتی به ظرفیت ۶۵۵ هزار قطعه و تولید ۷۰۰۰ تن گوشت بوقلمون در سال مقام اول و با تعداد ۱۸۲ واحد مرغداری تخم گذار به ظرفیت نزدیک به ۹ میلیون قطعه و تولید حدود ۹۲ هزار تن تخم مرغ در سال رتبه دوم کشوری و در تولید گوشت و محصولات شتر مرغ رتبه دوم کشور را دارا می باشد. همچنین با تعداد ۷۱۵ هزار کلنی زنبور عسل مقام اول کشور را داراست.

استان اصفهان بعنوان یکی از استان های پیشرو در تولید گوشت مرغ ویژه بدون مصرف آنتی بیوتیک با تولید حدود ۲۰۰۰ تن گوشت مرغ ویژه در سال می باشد و یکی از پنج مرکز اصلاح نژاد و تکثیر مرغ بومی کشور در آن واقع شده که این مرکز با تولید بیش از یک میلیون و دویست هزار قطعه جوجه یکروزه و توزیع در سطح کشور مقام اول را به خود اختصاص داده است.

استان اصفهان از نظر آمار دام سبک و سنگین دارای نزدیک به ۳ میلیون راس گوسفند و بز (به جز دام عشایری) و ۴۳۰ هزار راس گاو و گوساله و بالغ بر ۱۰ هزار نفر شتر می باشد. در این استان با وجود ۱۶۳ واحد صنعتی و ۹۰۶۰ واحد نیمه صنعتی و سنتی از نظر تولید شیر خام در کشور رتبه اول با تولید سالیانه یک میلیون و ۱۹۳ هزار تن و همچنین رتبه اول در زمینه تولید شیر به ازای تولید شیر به ازای هر راس گاو شیری را کسب نماید و با تولید ۶۵ هزار تن گوشت قرمز در سال رتبه پنجم کشوری را به خود اختصاص داده

است. استان از نظر تعداد گاوداری های شیری و ارزش اصلاحی گاو شیری اصیل و همچنین از نظر افزایش بهره وری در گاوداری های صنعتی رتبه اول را دارا می باشد.

علیرغم وجود چنین ویژگی هایی، استان اصفهان به عنوان یکی از قطب های صنعتی و کشاورزی کشور بیش از سایر مناطق با مشکلات ناشی از عدم توسعه صادرات مواجه شده است. چنانچه به علت عدم توان صادرات به اکثریت بازارهای جهانی، در برخی از موارد در محصولات کشاورزی و دامی به دلیل مازاد تولید و نبود صرفه اقتصادی در فروش متاسفانه تولید کنندگان مجبور به امحای محصول نهایی خود می باشند. این مساله در وضعیتی اتفاق می افتد که کشور و استان با مشکلات زیادی از محل تامین منابع آبی دست و پنجه نرم می کنند.

پس از بررسی و رصد وضعیت موجود، مشخص شده است که یکی از مشکلات اساسی در راه صادرات این محصولات ایرانی، عدم دریافت گواهی نامه های کیفی استاندارد بین المللی مورد پذیرش بازارهای جهانی توسط عوامل زنجیره تامین کالا است. این مساله خود از وجود نواقص موجود در استانداردهای مورد استفاده در ایران است. قوانین موجود برای استاندارد با نگاه به بازار داخلی و یا نهایتاً بازاری مانند روسیه نگارش و مورد اجرا قرار گرفته است. عدم وجود این جامعیت در قوانین باعث به وجود آمدن مشکلات عدیده ای برای محصولات ایرانی شده که می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- **عدم دسترسی مستقیم به بخش بزرگی از بازارهای مصرف و با ثبات بین المللی:** در سالهای اخیر دو کشور همسایه ایران یعنی کشورهای جنگ زده عراق و افغانستان بیشترین سهم ارزشی صادرات محصولات غذایی کشاورزی و دامی ایران را با توجه به استانداردهای پایین واردات، به خود اختصاص داده اند. به جز این کشورها و با چشم پوشی از کشورهای دیگر حاشیه خلیج فارس و حوزه آسیای میانه که سهم ناچیزی از صادرات محصولات ایرانی را پوشش می دهند، این محصولات به بازارهای با ثبات کشورهای خارج از این منطقه دسترسی ناچیزی دارند. یکی از دلایل مهم آن فقدان استاندارد های بین المللی محصولات ایرانیست و این مساله باعث افزایش توان رقبای ایران مانند کشورهای ترکیه و عربستان در بازارهای هدف شده و ورود به بازارهای حتی منطقه را برای کالاهای ایرانی بسیار سخت کرده است، این در حالیست که کشور های مذکور با ایجاد زیر ساخت های کیفی و استاندارد، سالهاست در جهت رقابتی کردن کالاهای خود گام برداشته اند.
- **عدم وجود الگوی جامع صادراتی مورد پذیرش و مورد تایید بازارهای بین المللی در زنجیره تامین:** در حال حاضر، تولید کالا در ایران از ابتدای فرایند تولید در این بخش از محصولات بدون توجه به ویژگی های مورد نیاز مطلوب برای صادرات انجام می شود و بعضاً محصولات پس از ارسال به بازارهای مقصد مرجوع و حتی معدوم می شوند و این موضوع اعتبار کالاهای ایرانی را در بازارهای جهانی به مخاطره انداخته است. نبود یک مرجع و راهنما و دستور العمل فنی در زمینه الزامات تولید، زنجیره تامین، بسته بندی و حتی حمل و نقل باعث ایجاد سردرگمی برای صادرکنندگان ایرانی شده است و تنها راه حل این مشکل تحقیق و هزینه شخصی و استفاده از روش آزمون و خطا می باشد. حال آنکه دولت کشور های رقیب همچون ترکیه به غیر از حمایت مالی از تولید کنندگان و صادر کنندگان، تحقیقات بازار، تامین اطلاعات و دستورالعمل های تولید و صادرات را برای صادر کنندگان خود مهیا نموده اند.
- **ناشناخته ماندن کالای ایرانی و سواستفاده کشورهای دیگر از کیفیت محصولات ایرانی:** به دلیل عدم اخذ استانداردهای لازم در تولیدات صادراتی، کشور هایی مانند ترکیه و امارات متحد عربی سالهاست که اقدام به خرید برخی از محصولات خام از ایران با قیمت های بسیار پایین کرده و با استفاده از بسته بندی دوباره به صادرات مجدد آنها می پردازند. این موضوع ضررهای جبران ناپذیری به اقتصاد خرد و کلان کشور وارد کرده و از همه مهم تر باعث تقویت رقبا و ناشناخته ماندن برندهای ایرانی در بازارهای منطقه ای و بین المللی شده است. این بدان معناست که ایران منابع مربوط به تولید محصولات را هزینه می کند ولی سودی از فروش آنها نمی برد. اخذ استاندارد در محصولات غذایی باعث افزایش قیمت نهایی و نیز در بحث برندینگ باعث ایجاد بازار های صادراتی پایدار خواهد شد.

با توجه به مشکلات مذکور، انتخاب یک استاندارد جامع جهت گرد آوری و استفاده گام مهمی برای آینده صادرات کشور می باشد.

در حال حاضر، استانداردهای مختلفی برای مواد غذایی و محصولات کشاورزی و دامی در جهان تعریف شده است. با توجه به نقشه توپوگرافیک امنیت غذایی که با مدل پنج مارکینگ و توسط موسسه امنیت غذایی جهان منتشر شده، در سال ۲۰۱۶، استاندارد کشور های آمریکا، استرالیا و نیوزلند، کانادا، ژاپن، چین و اعضای اتحادیه اروپا از بالاترین استاندارد در زمینه مواد غذایی برخوردارند. از بین این استانداردها و پس از بررسیهای صورت گرفته و با توجه به موارد ذیل استاندارد واردات مواد غذایی اتحادیه اروپا برای مطالعه، گردآوری، ترجمه، تطبیق و مدون سازی استانداردهای اتحادیه اروپا از زنجیره تامین محصولات غذایی مزیت دار تولیدی استان اصفهان جهت توسعه بازارهای صادراتی انتخاب شد:

- اتحادیه اروپا با واردات چهل درصد از ارزش محصولات غذایی با منشأ دامی جهان به عنوان اولین و بزرگترین مصرف کننده این محصولات می باشد و برای صادرات به این اتحادیه باید حتما این استاندارد را اخذ نمود.
- به دلیل جامعیت این استاندارد ها، بسیاری از کشورهای توسعه یافته و مصرف کننده، به عنوان مرجع قوانین واردات این استاندارد ها را ملاک ارزیابی خود قرار داده اند. در صورت اخذ این استاندارد ها، دسترسی به گستره زیادی از بازارهای بین المللی میسر می شود. برای مثال برای واردات کشورهای جنوب شرقی آسیا به عنوان یک بازار مصرفی بزرگ در زمینه محصولات غذایی با منشأ حیوانی، به صورت صریح قوانین اتحادیه اروپا را مبنای قوانین خود معرفی نموده اند.
- تنها استانداری که توسط یک اتحادیه و به صورت گروهی تدوین شده، استانداردهای اتحادیه اروپا است.
- سر فصل های این استاندارد با کد آی آر، یکسان است که از سال ۹۳ توسط سازمان دامپزشکی کشور فقط با توجه به قوانین واردات کشور روسیه در حال اجراست .
- ۷ کشور از اتحادیه اروپا در بین ۱۰ کشور با بالاترین امنیت غذایی است. این مساله نشاندهنده سطح بالای کیفی استانداردهای اتحادیه اروپا است.
- دارای دقیق ترین ساز و کار تعریف شده ردیابی محصولات غذایی پس از توزیع در جهان است.
- شامل اطلاعات به روز، جزئی و کاربردی با رویکرد بازرگانی می باشد و به طور مداوم در حال به روز رسانی است.

۴- اهداف اصلی مورد نظر در طرح:

۱. ارایه فایل های کامل راهنما به سازمانهای ذیربط از جمله سازمان ملی استاندارد، معاونت غذا دارو، سازمان جهاد کشاورزی و اتحادیه های تولیدی و صادراتی در خصوص کالاهای مذکور توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان و مطالبه گری جهت اجرا که شامل یک مسیر راه از ابتدا تا انتها برای تولید صادرات محور به معتبرترین بازارهای بین المللی می شود.
۲. برگزاری کنفرانس های آموزشی برای اتحادیه ها و اعضا آنها جهت آشنایی با استاندارد های به روز در فرایند تولید و صادرات مورد پذیرش بازارهای بین المللی توسط اتاق بازرگانی.
۳. ایجاد کتابچه های تخصصی از اطلاعات استانداردهای مورد نیاز محصولات مذکور جهت استفاده عموم بازرگانان و تولید کنندگان که شامل دستورالعمل فنی از تولید تا بسته بندی و صادرات محصول که توسط اتاق بازرگانی منتشر خواهد شد.

۵- خدمات و بروندهای مورد انتظار در طرح:

با اجرای این طرح نتایج زیر مورد انتظار می‌باشد:

- ۱- افزایش ارزش صادرات محصولات مواد غذایی با منشا حیوانی با توجه به دسترسی به بازار های جدید
- ۲- امکان صادرات به اکثر کشورهای جهان از نظر وجود زیر ساخت‌های استاندارد
- ۳- تایید شدن آزمایشگاه‌های داخلی توسط مراجع بین المللی در پروسه استاندارد سازی
- ۴- به روز شدن قوانین مربوط به محصولات تراریخته، سموم و باقی مانده های مواد شیمیایی در محصولات مورد نظر
- ۵- جلوگیری از خام فروشی (فله فروشی) و ایجاد بستر مناسب جهت ورود محصولات ایرانی به بازار ها و برندینگ
- ۶- جذب سرمایه‌گذاران خارجی در صورت ایجاد مزیت های صادراتی محصولات و بازار های جدید
- ۷- افزایش ارزش افزوده محصولات ایرانی با توجه به اخذ تاییدیه های استاندارد معتبر بین المللی
- ۸- تاثیر مستقیم بر سلامت و امنیت غذایی داخل کشور
- ۹- یکی از موارد بند ۱۰ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف میباشد، که موضوع این طرح در همین راستا مطرح شده است.
- ۱۰- وجود یک منبع کامل و راهنمای جامع و دستورالعمل های فنی تولید، بسته بندی و صادرات، برای صادر کنندگان و تولید کنندگان جهت اطلاع از شرایط واردات و تطبیق کالا با موارد اجباری واردات کالا ها در بازار های هدف. از طرف دیگر مشخص شدن استاندارد رقبا در بازارهای هدف برای بازرگانان و تولید کنندگان جهت رقابت پذیری بیشتر کالاهای ایرانی.

۶- دوره پیش بینی شده برای انجام طرح : ۶ ماه

۷- مشخصات مسئول یا کارشناس پاسخ گو در خصوص موضوع طرح:

نام و نام خانوادگی: مرضیه زرهون   سمت: کارشناس کمیسیون آموزش، پژوهش و توانمندسازی
نشانی: اصفهان، پل خواجه، میدان فیض، ساختمان جدید اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان، دبیرخانه مشترک کمیسیون
ها و تشکل های اقتصادی

آدرس پست الکترونیکی: otagh.amoozesh@gmail.com

تلفن ثابت: ۳۶۶۱۲۰۵۵ داخلی ۱۸۱۳ و ۱۸۰۱